Asia: Myllykankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava, Sonkajärvi

Sonkajärven kunta
sonkajarvi@sonkajarvi.fi

Lausunto

1 Johdanto

Eolus Energy Oy suunnittelee 9 voimalan Myllykankaan tuulivoimapuistoa. Hankealueen koko on n. 2160 ha ja suunniteltujen voimaloiden korkeus on enintään 300 m. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan 4 vaihtoehtoa 110 kV ilmajohtona joko pääosin Vuolijoki-Alapitkä voimajohtokäytävässä tai johdonvarsiliitynnällä Nuojuankangas-Huutokoski-johtimeen. Tämä lausunto on samansisältöinen kuin Luonnonvarakeskuksen hankkeen YVA-selostuksesta antama lausunto.

2 Lausunto

Pyydettynä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksessa käy hyvin ilmi hankealueen keskeinen sijainti usean eri direktiivilajin elinympäristöissä. Selvitysten perusteella hankealue sijaitsee Vuolijoki-Marttisen reviirialueen keskiosissa. Selvityksissä tehtiin havaintoja karhupentueen liikkumisesta kahdelta paikalta tuulivoima-alueen keskiosista ja selostuksessa arvioidaan, että karhun pesintä alueella on erittäin todennäköistä. Tuulivoima-alueella arvioidaan olevan metsäpeuralle erityisen hyvin soveltuvia vasomis- ja laidunnusalueita Talaskankaan Natura-alueen välittömässä läheisyydessä. Lähimmät voimalapaikat sijoittuisivat selostuksen mukaan alle 500 m päähän lajille erityisen hyvin soveltuvista vasomisalueista. Selostuksessa arvioidaan myös hankkeella olevan vaikutusta metsäpeuran Suomenselän ja Kainuun osakantojen yhdistymiseen tulevaisuudessa.

Voimajohtoreiteille ei selostuksen mukaan arvioida olevan kuin korkeintaan vähäisiä vaikutuksia alueen eläinlajeille. Tältä osin Luke näkee, että olisi syytä perehtyä huolellisemmin voimalinjojen mahdollisiin vaikutuksiin ja huomioida ne erityisesti yhteisvaikutusten osalta myös osana laajempaa elinympäristöissä tapahtuvaa muutosta.

Selostuksessa kerrotaan, että alle 10 km etäisyydelle hankealueesta sijoittuu viisi suunnitteluvaiheessa olevaa tuulivoimahanketta. Näistä Katajamäki ja Kurvilanmäki rajautuvat tässä tarkasteltavaan hankkeeseen.

Selostuksessa vaikutusten arvioidaan olevan tässä tarkasteltavaan lajistoon korkeintaan kohtalaisia rakentamisen aikana ja vähäisiä toiminta-aikana. Yhteisvaikutusten arvioidaan olevan korkeintaan kohtalaisia lukuunottamatta metsäpeuraa, jolle niiden arvioidaan varovaisuusperiaatteen mukaisesti olevan suuria.

Luke näkee, että suurpetojen osalta tehdyissä arvioissa on virhearvion riski.

Erityisesti yhteisvaikutusten osalta olisi syytä arvioida huolellisemmin mm. suden ydinalueelle kohdistuvaa vaikutusta.

Karhun osalta vaikutuksia ei selostuksessa arvioida erikseen, vaikka hankealueella arvioidaan olevan karhunpesiä. Tältä osin Luke näkee selostuksen puutteellisena. Vaikutukset karhuun tulisi arvioida huolellisesti ja pyrkiä mm. voimaloiden sijoittelulla lieventämään mahdollisia vaikutuksia.

Luke näkee myös selostuksessa ehdotetut lievennyskeinot puutteellisena. Luke huomauttaa, että mikäli pentue-elinympäristöt heikkenevät laajalla alueella, myös yhteisvaikutuksia voi syntyä laajalla alueella. Pitkällä tähtäimellä tällaiset vaikutukset voivat nousta merkittäviksi oheisvaikutusten myötä, vaikka nyt olisikin kyse elinvoimaisesta lajista.

Luke huomauttaa, että karhut pesivät yleensä vähintään 1–2 km etäisyydellä ihmisaktiviteeteistä (tiet, asutus, teollinen toiminta) (mm. Linnell ym. 2000). Tuulivoiman vaikutuksia mustakarhuun on tutkittu Pohjois-Amerikassa (Dupuis 2025, opinnäytetyö). Pitkäaikaisessa tutkimuksessa havaittiin, että välttämisvaikutus ulottui jopa n. 1,5 km päähän voimaloista. Tuulivoiman seurauksena karhut muuttivat myös käyttäytymistään, kun aiemmin ne liikkuivat hitaasti ja mutkitellen, tuulivoiman myötä sekä rakentamisen että käytön aikana ne kulkivat alueen läpi suoraviivaisemmin. Riippuen tilanteesta ja vuodenajasta karhut yhä käyttivät tuulivoima-alueilla sijaitsevia reviirin osia, mutta ne siirtyivät käyttämään enemmän etäämmällä sijaitsevia alueita.

Karhun osalta on hyvä huomioida vaikutusten arvioinnissa se, että lisääntymisajan lisäksi myös sen jälkeinen aika on keskeistä, sillä karhut tarvitsevat energiapitoista ravintoa ennen talvihorrosta ja kompromissit elinympäristön valinnassa saattavat vaikuttaa tähän tärkeään ravinnonhankintajaksoon. Tämä olisi syytä tuoda esille ja huomioida myös yhteisvaikutusten osalta.

Lisäksi Luke tuo esiin sen, että lajiston tottumisellakin voi olla pitkällä tähtäimellä negatiivisia vaikutuksia, joita on syytä tarkastella. Kirjallisuutta sopeutumisen haasteista löytyy runsaasti. Sopeutuminen epäedulliseen ympäristöön voi johtaa ekologisiin ansoihin, jolloin jopa houkuttelevalta vaikuttava elinympäristö heikentääkin selviytymistä; lisääntyneeseen kuolleisuuteen esimerkiksi törmäysten kautta; elinympäristöjen laadun pitkäaikaiseen heikkenemiseen ja geneettisiin muutoksiin, mikäli tapahtuu eriytymistä populaatioiden sisällä tottuneiden ja häiriötä välttävien välillä. Tottuminen voi lisätä altistumista petojen, liikenteen tai ihmistoiminnan riskeille, ekosysteemitason muutoksia, kuten kilpailun tai peto–saalissuhteiden vääristymistä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke näkee, ettei nykyisen laajamittaisen Suomenselän metsäpeura-alueiden tuulivoiman suunnittelun ja rakentamisen volyymi ole metsäpeuran näkökulmasta kestävää. Luke huomauttaa, että hankkeessa tulee kiinnittää erityistä huomiota Naturaverkoston yhteyksien säilyttämiseen. Luke näkee, että karhu tulisi huomioida sekä vaikutusten arvioinnissa että riittävissä suojaetäisyyksissä huolellisemmin. Hankealueen ympäristöön on suunnitteilla hankkeita juuri sellaisten lajien ympäristöön, joille vähäisemmän ihmishäiriön ympäristöt ovat tärkeitä. Toimivia väistömahdollisuuksia, ei välttämättä ole.

Siten lievennyskeinojen esittäminen myös yhteisvaikutuksien välttämiseksi olisi erittäin tärkeää.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 21.09.2026 klo 16:48:15.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: